

підтверджує актуальність селекційної роботи на адаптивність у світових масштабах.

В Україні Миронівський інститут пшениці ім. В.М. Ремесла НААН України почав укладати угоди про обмін гермоплазмою з міжнародними координаційними центрами CIMMYT та ICARDA ще в середині 90-х років. Співпраця продовжується участю інституту в міжнародних програмах, а також діловими та ознайомчими візитами вчених та виробників. У Миронівському інституті пшениці зосереджена величезна колекція видів і різновидностей роду *Triticum*, серед яких значна частина належить дикорослим формам та амфідиплоїдам, що в свою чергу є потенційними джерелами

корисних алелів для покращення адаптивної здатності сучасних сортів пшениці до змін клімату.

Таким чином, в умовах зміни клімату світова селекція під керівництвом Міжнародного центру покращення кукурудзи та пшениці (CIMMYT) зосереджує основну увагу на пошук генів стійкості до несприятливих факторів навколишнього середовища. Нинішня ситуація в Україні має низку перепон у співпраці з міжнародними організаціями, проте в науково-дослідних установах країни, зокрема це в Миронівському інституті пшениці ім. В.М. Ремесла НААН України, закладений достатній потенціал для роботи в напрямку світових тенденцій.

УДК: 632.51:631

Шпирка Н.Ф., аспірантка кафедри землеробства та гербології
Національний університет біоресурсів та природокористування України
E-mail: Nelya.Shpyrka@gmail.com

ШЛЯХИ КОНТРОЛЮВАННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ СЕГЕТАЛЬНОЇ РОСЛИННОСТІ В ПОСІВАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

Інтегрована система захисту посівів від бур'янів рекомендує агрономічні методи контролю їх чисельності, а в контексті скорочення використання гербіцидів та мінімізації обробітку ґрунту не враховує опцій на основі біорізноманіття. До прикладу, конкуренція між пшеницею озимою і бур'янами та взаємодія сегетальної рослинності з патогенними грибами може покращувати біологічну регуляцію бур'янів.

Існує два підходи до здійснення біологічного контролю бур'янів за допомогою грибів: локальне введення грибового патогену та біогербіцидна стратегія – масове та багаторазове застосування фітопатогенних агентів. Такого роду спосіб контролю чисельності слід застосовувати в поєднанні з іншими засобами боротьби з бур'янами через велику кількість прогалин в розумінні наукових складових.

Визначення змін флористичного різноманіття бур'янової синузії за індексом Сімпсона під впливом системи землеробства (промислової, екологічної та біологічної) показує тенденцію до збільшення біологічного різноманіття бур'янового угруповання без використання гербіцидних обробок (показники 0,4; 0,34 та 0,32 відповідно), що свідчить і про вищу стабільність біологічної системи землеробства. Диверсифікація польових культур також матиме прямий тиск на

бур'яни через конкуренцію посівних культур, в тому числі й через різні варіанти обробітку ґрунту. Характеризуючи структуру бур'янового угруповання за різних способів обробітку ґрунту (оранка, чизельний обробіток, мілкий та поверхневий) частка зимуючих бур'янів, що завдають найбільшої шкоди посівам пшениці озимої становила 42-59% від загальної чисельності бур'янів в бік зниження на контролі (оранка). Мілкий та поверхневий обробіток збільшували частку багаторічних коренепаросткових бур'янів та зменшували участь ярих.

Зміни розподілу насіння, викликані обробітком ґрунту, опосередковано впливають на схожість та формування сходів. Зменшення глибини обробітку призводить до накопичення насіння (60-90%) у верхніх 5-10 см ґрунту. Тому, вертикальний розподіл насіння визначатиме яке насіння дає сходи потенційно конкурентоспроможних видів бур'янів.

Використання біотичних взаємодій та інтегрованої системи управління на основі збереження біорізноманіття залишається складним завданням. Планування та довгостроковий моніторинг для оцінки ефективного регулювання чисельності бур'янів необхідні для формування високих врожаїв забезпечення відповідності систем землеробства критеріям стійкості.